

Z otroků dědicové (Ga 3,26–4,20)

Texty na tento týden

Ga 3,26–4,20; Ř 6,1–11; 9,4.5; Žd 2,14–18; 4,14.15

Základní verš

„A tak už nejsi otrok, nýbrž syn, a když syn, tedy z moci Boží i dědic.“ (Ga 4,7)

Když v roce 1997 zemřela princezna Diana, zanechala po sobě značný majetek. Podle její poslední vůle měl každý z jejích synů dostat po dosažení 25 let věku částku zhruba 10 milionů liber. Správce pozůstalosti však tuto lhůtu prodloužil o dalších pět let, tedy do třicátých narozenin obou britských princů. V době, kdy jim bylo 13 a 15 let, jim sice už patřily tyto milionové částky, ale kvůli věku s nimi ještě nemohli disponovat.

Být dědicem s sebou někdy může nést velkou zodpovědnost. Ve Starém zákoně se můžeme dočíst o některých králích, kteří usedli na trůn ještě v dětském věku (2Pa 24,1; 34,1). Měli však po boku své zákonné zástupce a rádce. Přestože byli formálně panovníky, jejich práva vlády byla kvůli věku omezena.

Apoštol Pavel používá tuto situaci jako názorný příklad, na kterém chce vysvětlit lidskou situaci před Kristovým příchodem (či před setkáním s ním) a po něm. Hovoří o tom, že nám Ježíš přináší novou svobodu a staví nás do role královských dětí. Co pro nás ale takové „dědictví“ znamená? Jak má teď vypadat náš život?

Pokřtěni v Krista (Ga 3,25–29)

²⁵Když však přišla víra, nemáme již nad sebou dozorce. ²⁶Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. ²⁷Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. ²⁸Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši. ²⁹A jestliže jste Kristovi, jste símě Abrahamovo, dědicové podle zaslíbení. (Ga 3,25–29)

Osobní studium

Řekli jsme si už, že pánův syn byl až do své plnoletosti pod dohledem vychovatele. Pavel říká, že ti, kteří uvěřili v Krista, již nejsou nezletilými (nejsou podřízeni vychovateli). Jejich vztah k zákonu se změnil, protože nyní jsou již dospělými Božími „syny“.

Výraz „syn“ se samozřejmě nevztahuje pouze na muže. Pavel do této kategorie velmi jasně zahrnuje i ženy (Ga 3,28). Důvod, proč mluví o „sýnech“ a ne o „dětích“, souvisí s tím, že tehdy se dědilo po mužské linii. Kromě toho Izraelci jsou ve Starém zákoně často označováni jako „synové“ (Dt 14,1; Oz 11,1). V Kristu se nyní mohou i bývalí pohané těšit z takového vztahu s Bohem, jaký mohli mít dříve jen Izraelci.

Přečti si texty Ga 3,27–29; Ř 6,1–11 a 1Pt 3,21. V čem podle těchto veršů spočívá důležitost křtu? Které ze zmíněných charakteristik křtu jsou pro tebe nejdůležitější? Jakou máš ty osobní zkušenost s křtem?

Ve verši 3,27 se objevuje spojka „neboť“, která vyjadřuje úzkou souvislost mezi křtem a jasným a pevným rozhodnutím spojit svůj život s Kristem. V Listu Římanům (6. kapitole) Pavel popisuje symbolicky křest jako naše spojení s Ježíšem v jeho smrti i ve vzkříšení. V Listu Galatským Pavel používá jiný obraz: křest představuje jako akt, při kterém si oblékáme Krista. Pavlův slovník je připomenutím nádherných statí ze Starého zákona, které hovoří o rouchu spásy a plášti spravedlnosti (Iz 61,10; Jb 29,14). „Pavel vnímá křest jako chvíli, kdy Kristus zahalí věřícího jako plášť. A i když to Pavel neříká přímo, má vlastně na mysli spravedlnost, která je udělena věřícím.“ (Matera Frank J., *Galatians*. Collegeville, MN: The Liturgical Press, 1992, str. 145)

Naše jednota s Kristem vyjádřená křtem znamená, že o nás platí to, co platí o Kristu. Protože Kristus je „potomek“ Abrahama, pak jsme i my jako „spoludědicové Kristovi“ (Ř 8,17) dědici všech zaslíbení smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem a jeho potomky.

Aplikace

Co pro tebe znamená skutečnost, že o nás platí to, co platilo o Kristu? Jak může (a má) toto poznání ovlivnit různé oblasti tvého života?

Otroci vesmírných mocí (Ga 4,1–3)

¹Chci říci: Pokud je dědic nezletilý, ničím se neliší od otroka, ač je pánem všeho. ²Je podřízen poručníkům a správcům až do doby, kterou otec předem stanovil. ³Tak i my, když jsme byli nedospělí, byli jsme otroky vesmírných mocí. (Ga 4,1–3)

Osobní studium

Poté, co Pavel vyjádřil náš vztah k Bohu obrazem synů a dědiců, obohacuje toto téma v Ga 4,1–3 o další metaforu dědictví. Pavlova terminologie v nás vyvolává obraz vlastníka obrovského majetku, který sice zemřel, ale ještě před smrtí odkázal veškerý majetek svému synovi. Ten však zatím není plnoletý. Otcova závěť proto určovala, že dokud syn nedosáhne plnoletosti, mají ho zastupovat a chránit opatrovníci a o majetek se mají starat správci. A tak přestože syn byl po smrti otce pánem a majitelem veškerého otcova majetku, jako nezletilý neměl prakticky žádná práva.

Pavlova analogie se v mnohém podobá jeho přirovnání z Ga 3,24, kde zákon připodobňuje k vychovateli. V případě dědictví je však pravomoc poručníků a správců mnohem důležitější a odpovědnější. Jsou totiž zodpovědni nejen za výchovu pánova syna, ale i za všechny finanční a administrativní záležitosti – a to dokud nebude tento syn plnoletý a dostatečně zralý, aby za vše sám převzal odpovědnost.

Přečti si text Ga 4,1–3. Co říká Pavlova analogie o zákoně? Co se z ní můžeme naučit o roli zákona v našich životech, jestliže jsme přijali Krista?

Nevíme přesně, co měl Pavel na mysli slovem „živly“ (Ga 4,9; ČSP) nebo „mocnosti“ (ČEP). Řecké slovo *stoicheia* znamená doslova „prvky“ nebo „základy“. Někteří je vnímali jako popis základních složek, z nichž se skládá vesmír (2Pt 3,10.12), nebo jako základní principy a pravidla náboženského života (Žd 5,12), nebo dokonce jako démonské mocnosti, které ovládají náš hříšný svět (Ko 2,15). Pavlův důraz na to, že lidstvo bylo před Kristovým příchodem v jakémsi stavu „nedospělosti“ (Ga 4,1–3), naznačuje, že pod pojmem „živly“ může mít na mysli základní principy náboženského života nebo skutečné duchovnosti (živého vztahu s Bohem). Pokud by tomu tak bylo, pak Pavel říká, že starozákonní období se svými předpisy a oběťmi bylo ve své podstatě jakýmsi úvodem k evangelium a vytyčilo základní rámec spasení. A přestože obřadní zákony byly pro Izraelce nesmírně důležité a mnohému se z nich naučili, byly vlastně jen stínem toho, co mělo přijít. Nikdy nemohly vykonat to, co mohl pro lidi udělat jen Kristus.

Pokud se dnes někdo namísto života v Kristu snaží řídit svůj život podle minulých pravidel a zásad, je to podobné, jako by se chtěl vrátit v čase. Křesťané z Galacie, kteří se chtěli po Kristově příchodu znovu vrátit k těmto základním „živlům“, se snažili o něco podobného, jako kdyby se dospělý syn z Pavlovy analogie chtěl stát opět nezletilým dítětem.

Aplikace

„Dětská víra“ má určitě své kladné stránky (Mt 18,3). Jaký je podle tebe vztah mezi „dětskou vírou“ a „duchovní dospělostí“? (Viz 1K 3,1 a Ef 4,13.14.) Jaký postoj bys zaujal k tvrzení, že čím jsme duchovně vyspělejší, tím více se naše víra podobá víře dětí? Charakterizoval bys svou víru jako „dětsky nevinnou a plnou důvěry“? Řekni proč.

Bůh poslal svého Syna (Ga 4,4.5)

“Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny. (Ga 4,4.5)

Osobní studium

To, že Pavel použil slovo „naplnil“, ukazuje na aktivní Boží jednání v úsilí uskutečnit v dějinách lidstva jeho záměr. Ježíšův příchod nebyl náhodný. Ježíš přišel přesně v čas, který Bůh připravil. Z historického hlediska přišel v době takzvaného *Pax Romana* (Římského míru). Šlo o dvousetleté období existence Římské říše, které se vyznačovalo relativní stabilitou a klidem. Vláda Říma nad celým Středomořím přinesla nejen klid, ale i společný jazyk, příznivé možnosti pro cestování a společnou kulturu. To vše přispělo k rychlému šíření evangelia. Z biblického pohledu jde zároveň o období, které Bůh určil pro příchod zaslíbeného Mesiáše (viz Da 9,24–27; Ř 5,6 a Tt 1,2).

Přečti si texty J 1,14; Ga 4,4.5; Ř 8,3.4; 2K 5,21; Fp 2,5–8; Žd 2,14–18 a 4,14.15. Pokus se na základě těchto veršů vlastními slovy vyjádřit, proč musel Kristus vzít na sebe naše lidství, aby nás mohl vykoupit.

Text Ga 4,4.5 představuje jedno z nejstručnějších vyjádření evangelia v Písmu. Ježíšův vstup do lidských dějin nebyl náhodný. „Bůh poslal svého Syna.“ Jinými slovy, Bůh se chopil iniciativy a aktivně jednal v díle naší záchrany.

Součástí těchto slov je i velmi důležitá křesťanská víra v Kristovo věčné božství (viz J 1,1–3.18; Fp 2,5–9 a Ko 1,15–17). Bůh neposlal jen jakéhosi nebeského posla, kterého by si pro tento účel stvořil. Na zem sestoupil Bůh sám. I to vypovídá mnoho nejen o závažnosti problému hříchu, ale také o tom, jak moc Bohu záleží na každém z nás a jak nesmírně nás miluje. Každého – i tebe.

Ježíš není jen věčným Božím Synem. Stal se i „Synem, narozeným z ženy“ (Ga 4,4). Toto vyjádření velmi konkrétní potvrzuje jeho skutečné lidství.

Zatímco výraz „narozený z ženy“ ukazuje na způsob a podstatu Ježíšova narození, výraz „podrobený zákonu“ (Ga 4,4) vyjadřuje stav, ve kterém se nacházejí všichni lidé. Nejde jen o to, že se Ježíš narodil v lidském těle jako Žid, ale především o skutečnost, že na sebe vzal odsouzení zákona, které nese každý z nás.

Skutečnost, že Ježíš na sebe vzal naši lidskou přirozenost, má pro nás obrovský význam. My sami jsme se totiž zachránit nemohli. Tím, že Kristus v sobě sjednotil svou božskou přirozenost s naší padlou, hříchem poznamenanou lidskou přirozeností, mohl se – podle zákona – stát naším Zástupcem a Spasitelem. Kristus jako druhý Adam získal zpět vše, o co první Adam přišel pro svou neposlušnost (Ř 5,12–21). Kristus svou poslušností dokonale naplnil požadavky zákona, čímž odčinil Adamovo tragické selhání. Svou smrtí na kříži Kristus uspokojil spravedlnost zákona, která požadovala smrt hříšníka. Takto nabyl právo zachránit všechny, kteří k němu přicházejí v pokorné víře.

Aplikace

Každý z nás tragicky selhává – v tom se podobáme prvnímu Adamovi. A podobně jako on obviňujeme ostatní, že mohou za náš hřích. Co pro tebe znamená skutečnost, že Kristus podstoupil utrpení a ponížení, aby nás mohl zachránit? Kdy si tuto skutečnost uvědomuješ nejintenzivněji? Jak bys vysvětlil nevěřícímu člověku, proč musel nevinný a bezhříšný Ježíš zemřít za hříšníky?

Adoptování Bohem (Ga 4,4–7)

⁴Když se však čas naplnil, Bůh poslal svého Syna, narozeného z ženy, narozeného pod Zákonem, ⁵aby vykoupil ty, kdo byli pod zákonem, abychom přijali právo synovství. ⁶A protože jste synové, Bůh poslal do našich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: „Abba, Otče!“ ⁷A tak už díky Bohu nejsi otrok, ale syn, a když syn, pak také dědic. (Ga 4,4–7; B21)

Osobní studium

V textu Ga 4,4–7 apoštol Pavel rozvíjí své téma a zdůrazňuje, že Kristus vykoupil ty, „kdo byli pod zákonem“ (Ga 4,5). Synonymem slovesa „vykoupit“ jsou výrazy *koupit zpět, zaplatit, osvobodit* nebo *vymanit*. Slovo „vykoupit“ (nebo „výkupné“) nám připomíná cenu, kterou je třeba zaplatit za osvobození otroka nebo rukojmí. Na základě našeho kontextu vidíme, že vykopení vychází z negativního základu: předpokládá existenci člověka, který je v zajetí nebo v otroctví a potřebuje vysvobození.

Od čeho potřebujeme být osvobozeni? Nová smlouva představuje (mimo jiné) čtyři důležité aspekty vykopení. (1) Potřebujeme osvobození od ďábla a jeho podvodů (Žd 2,14,15); (2) potřebujeme vysvobození od smrti (1K 15,56,57); (3) potřebujeme vysvobození z moci hříchu, který nás zotročuje (Ř 6,22) a (4) potřebujeme vysvobození od odsouzení zákona (Ř 3,19–24; Ga 3,13; 4,5).

Přečti si texty Ga 4,4–7; Ef 1,5; Ř 8,15.16.23 a 9,4.5. Jak rozumíš tomu, že jsme se stali Božími dětmi? Kdy se těmito „adoptovanými dětmi“ stáváme? Co to znamená pro tebe?

Často mluvíme o tom, že nás Kristus „spasil“. Je to sice pravda, ale toto slovo není zdaleka tak výstižné jako Pavlovo jedinečně použité slovo „adopce“ (řecky *hyiothesia*). I když Pavel je jediným novozákonním pisatelem, který toto slovo používá, adopce byla v řecko-římském světě známým zákonným postupem. Několik římských císařů vládnoucích za Pavlova života, kteří neměli zákonitého dědice, využilo adopci jako prostředek, pomocí kterého si zvolili svého nástupce. Adopce zaručovala řadu výhod: „(1) Adoptovaný syn se stal skutečným synem ... svého osvojitele. (2) Osvojitel souhlasil s tím, že se postará o náležitou výchovu dítěte a poskytne mu nezbytné jídlo a oblečení. (3) Osvojitel nemohl své adoptované dítě zavrhnout (vzdát se jej). (4) Dítě se nemohlo stát otrokem. (5) Biologičtí rodiče dítěte neměli právo žádat dítě zpět. (6) Adopce určovala právo dědit.“ (Moore-Crispin Derek R., „Galatians 4,1–9: The Use and Abuse of Parallels“, *The Evangelical Quarterly*, Vol. LXI/No. 3, 1989, str. 216)

Pokud jsou tato práva zaručena na pozemské úrovni, zkus si představit, o co větší výhody máme jako adoptované Boží děti!

Aplikace

Přečti si text Ga 4,6. Pamatuji přitom, že aramejské slovo „abba“ je důvěrné oslovení, které používaly děti pro své otce tak, jako dnes používáme například slova „tati“, „tatínku“. Ježíš použil toto slovo v modlitbě (Mk 14,36). Jako Boží děti máme přednost takto nazývat Boha – Tatínku. Daří se ti prožívat s Bohem tak důvěrný vztah? Kdy jsi takový vztah prožíval naposledy? Pokud to bylo už dávno, co může být příčinou? Co můžeš změnit, aby byl tvůj vztah k Bohu důvěrnější?

Zpět do otroctví? (Ga 4,8–11)

⁸Dříve jste však neznali Boha a byli jste otroky bohů, kteří ve skutečnosti bohy nejsou. ⁹Nyní však, když jste poznali Boha, nebo spíše když jste byli od Boha poznáni, jak to, že se zase obrácíte k těm slabým a ubohým živlům, kterým zase znovu chcete otročit? ¹⁰Zachovávejte dny, měsíce, období a roky! ¹¹Bojím se o vás, abych se pro vás nakonec nelopotil nadarmo. (Ga 4,8–11)

Osobní studium

Přečti si text Ga 4,8–11 (případně i dále až do verše 20). Pokus se vlastními slovy vyjádřit, o čem Pavel píše. Jaký je jeho vztah ke Galatským? Jak se dívá na falešné učení mezi nimi?

Pavel sice podrobně nespécifikuje náboženské praktiky Galatských, ale je zřejmé, že má na mysli především falešný systém uctívání Boha, který vedl k duchovnímu otroctví. Takové jednání považoval za natolik nebezpečné a zničující, že napsal svůj horlivý dopis, ve kterém Galatské varoval, že jejich jednání je odvrací od synovství a dostávají se opět do otroctví.

Mnozí vysvětlují Pavlovu zmínku o „dnech, měsících, obdobích a letech“ (Ga 4,10) jako odmítnutí nejen ceremoniálního zákona, ale i soboty. Na podporu takového výkladu však neexistují žádné důkazy. Kdyby se Pavel skutečně zaměřil na sobotu a na některé židovské praktiky, z textu Ko 2,16 je zřejmé, že by je zřetelně pojmenoval. Pavel ve svém Listu Galatským jasně říká, že je toto jednání vede od svobody v Kristu k otroctví. „Pokud zachovávání soboty – sedmého dne – přivádí člověka do otroctví, pak musí platit i to, že sám Stvořitel vstoupil do otroctví, když zachoval první sobotu v dějinách světa!“ (6BC 967) Proč by tedy dokonce i Ježíš nejen zachovával sobotu, ale učil i jiné, jak ji mají správně zachovávat, pokud by nás její správné zachovávání zbavovalo svobody, kterou máme v Kristu? (Viz Mk 2,27.28 a L 13,10–16.) Nebyla snad sobota naopak symbolem vyvedení z otroctví (Dt 5,13–15)?

Aplikace

Které zvyklosti nebo tradice tě (možná i ve vašem sboru) obírají o svobodu, kterou máš v Kristu? Je důležité uvědomit si, že často není problém v tom, co děláme, ale proč to děláme. Jak a proč nás mohou špatné pohnutky vést ke stejnému duchovnímu otroctví, před jakým Pavel tak důrazně varoval Galatské?

Podněty k zamyšlení

„V nebeské radě bylo přijato opatření: Lidé – i když se provinili – nezahynou ve své neposlušnosti, ale skrze víru v Krista jako svého zástupce a ručitele se mohou stát Božími vyvolenými, kteří jsou předurčení k adopci v Ježíši Kristu podle dobroty jeho vůle. Bůh chce, aby byli spaseni všichni lidé. Proto udělal opatření, které je dostačující – dal svého jednorozeného Syna, aby zaplatil za člověka výkupné. Ti, kteří zahynou, zahynou proto, že odmítli být prostřednictvím Ježíše Krista adoptováni za Boží děti. Pýcha člověku brání přijmout dar spasení. Ale lidské zásluhy neumožní nikomu vstoupit do Boží přítomnosti. Bůh může přijmout člověka jedině díky Kristově milosti udělené prostřednictvím víry v jeho jméno. Důkazem toho, že lidé jsou Bohem vyvoleni, nejsou jejich vzletlé pocity. Nemohou se spoléhat ani na své skutky. Vyvoleným se člověk stává jedině prostřednictvím Krista.“ (E. G. Whiteová, ST, 2. ledna 1893)

Otázky k rozhovoru

1. *Uvažujte společně o tom, co v našem chození s Ježíšem znamená „být jako děti“. V čem můžeme zajít v takovém postoji příliš daleko?*
2. *Proč se tak často bráníme myšlence milosti a spasení jedině vírou? Proč by mnozí raději dosáhli spasení skutky, kdyby to bylo možné?*
3. *Uvažujte ve třídě o poslední otázce v části na čtvrtek. Jak a v čem můžeme padnout zpět do otroctví, z něhož nás Kristus vysvobodil? Kdy se to může stát? Jak můžeme zjistit, že se něco takového děje? Jak se z toho můžeme vymanit?*

Shrnutí

V Kristu jsme byli adoptováni do Boží rodiny za Boží syny a dcery. Jako Boží děti máme přístup ke všem právům a přednostem, které takové rodinné vztahy v sobě zahrnují. Mít k Bohu vztah pouze na základě pravidel a předpisů by bylo velmi nerozumné. Podobalo by se to situaci, kdy by se syn chtěl vzdát svého postavení a dědictví a raději by se rozhodl být otrokem.